

MINISTERUL EDUCAȚIEI
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

RAPORT
PRIVIND ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ
A DEPARTAMENTULUI ȘTIINȚĂ
în anul 2016

Director: POGOLȘA Lilia, dr. hab., conf. univ.

CHIȘINĂU – 2016

Institutul de Științe ale Educației pe parcursul anului 2016 a realizat cercetări în direcția strategică **Patrimoniul național și dezvoltare a societății**, fiind implicată în șase proiecte instituționale.

Prezentăm rezultatele cercetărilor în aceste 6 proiecte.

În cercetare a fost implicat personalul prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1.

Resurse umane	2016
Personal total	56
inclusiv:	
cercetători științifici	47
doctori în științe	26
doctori habilitați	4
cercetători științifici pînă la 35 de ani	6

- În **Proiectul 15.817.06.04f Reconceptualizarea formării continue a cadrelor didactice din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții** au fost planificate obiectivele:

1. Dezvoltarea/modernizarea procesului de formare profesională continuă a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.
2. Definitivarea Concepției formării profesionale continue a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.
3. Reconceptualizarea Regulamentului privind organizarea procesului de FPC a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.
4. Definitivarea Regulamentului privind organizarea procesului de FPC a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.

Sumarul activităților proiectului realizate în anul 2016 este prezentat în tabelul 2.

Tabelul 2.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Revizitarea actelor normative și reglatoare existente în domeniul Formării Profesionale Continue. Proiectarea Concepției FPC a personalului didactic din învățământul general din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.	Materiale analitice. Proiectul <i>Concepției formării profesionale continue a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții</i>
Conceptualizarea și proiectarea Concepției FPC a personalului didactic din învățământul general din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții. <i>Organizarea discuțiilor, a meselor rotunde și atelierelor de lucru în parteneriat cu instituțiile prestatoare de programe de FPC</i>	<i>Cadrul Conceptual al formării profesionale continue a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții (validat).</i>

Conceptualizarea și proiectarea Regulamentului privind organizarea procesului de FPC a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.	<i>Proiectul Regulamentului privind organizarea procesului de FPC a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.</i>
	Dezbateri în cadrul <i>Workshopului European, în cadrul Programului Pestalozzi al Consiliului Europei</i> , organizat de Ministerul Educației în cooperare cu Consiliul Europei, în incinta IȘE și cu participarea nemijlocită a angajaților IȘE(28.09.-30.09.2016).
	<i>Masa rotundă în cadrul secției a V-a „Formarea continuă a cadrelor didactice: definiție și re-definiție actuală”, a conferinței internaționale consacrată aniversării a 75 de ani de la fondarea I.Ș.E., pe data de 20-21 octombrie 2016.</i>
	<i>Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul general, care reprezintă o nouă conceptualizare a Regulamentului de formare profesională continuă a personalului didactic/de conducere.</i> Conținutul <i>Metodologiei</i> a fost structurat în conformitate cu documentele de politici de rigoare existente și cuprinde: 6 capitole, 107 articole, 17 anexe; 100 pagini, 4,5 c.a.

Relevanța rezultatelor științifice teoretice / aplicative obținute:

Politicile de la nivelul Uniunii Europene (UE) în domeniul formării profesionale continue constituie puncte de reper pentru elaborarea, de către fiecare stat care aspiră la aderarea la standardele europene, a reglementărilor, politicilor și direcțiilor de acțiune specifice. Ca urmare, au fost elaborate în cadrul Proiectului, în conformitate cu Planul de cercetare pentru 2016: *Cadrului conceptual al formării profesionale continue a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții și Metodologia formării continue a personalului din învățământul general*. Acestea constituie rezultatele cercetărilor realizate și aplicate; reprezintă un interes deosebit teoretizării conceptelor atestate la nivel național și internațional, care constituie baza formării continue a cadrelor didactice și de conducere *din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții*, toate vizând sublinierea importanței și eficienței profesionalizării didactice, precum și scoaterea în evidență a indicatorilor de performanță atinși prin educația permanentă/formarea continuă/autoformarea.

Valoarea teoretică și practică a Cadrului conceptual al formării profesionale continue a personalului didactic/de conducere din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții elaborat constă în stabilirea *principiilor* de actualizare și inovare a sistemului de formare a personalului didactic din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții, atestate în practicile europene de formare continuă a personalului didactic, *orientări moderne* în domeniu pregnanța acestor practici de formare continuă, avînd în vedere atît exigențele științifice și metodologice, cît și ritmul vieții sociale a personalului didactic, mult mai accelerat și mai problematic decît în perioada pretehnologizată, care presupune reformări instituționale, noi proceduri, noi contexte și suporturi de învățare diverse.

- În **Proiectul 15.817.06.05F Epistemologia și praxeologia asistenței psihologice a învățării pe tot parcursul vieții** au fost planificate obiectivele:
 1. Modalități de abordare științifică a problemei de cercetare. Analiza politicilor educaționale naționale și internaționale referitor la asistența psihologică și a situației curente a învățării pe tot parcursul vieții.
 2. Determinarea resurselor și barierelor psihosociale ale personalității și elaborarea strategiei de dezvoltare a asistenței psihologice din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.
 3. Elaborarea și experimentarea metodologiilor și instrumentelor de asistență psihologică a învățării pe tot parcursul vieții.
 4. Elaborarea materialelor pentru aplicare în activitatea psihologului la nivelul unității educaționale; crearea unei platforme de aplicare în vederea validării și diseminării rezultatelor obținute în cadrul proiectului.

Sumarul activităților proiectului realizate în anul 2016 este prezentat în tabelul 3.

Tabelul 3.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Determinarea oportunităților și direcțiilor principale de dezvoltare a asistenței psihologice din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții (2015)	Materiale privind oportunitățile și direcțiile principale de dezvoltare a asistenței psihologice din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții (2015)
Elaborarea metodologiei de cercetare experimentală	Metodologia cercetării resurselor și barierelor psihosociale în contextul învățării pe tot parcursul vieții
Determinarea tipurilor de resurse și bariere psihosociale persistente în dezvoltarea personalității	Date experimentale și procese verbale
Analiza cantitativă și calitativă a datelor, elaborarea concluziilor	Baze de date. Concluzii
Elaborarea reperelor conceptuale privind asistența psihologică a învățării pe tot parcursul vieții	Repere conceptuale ale asistenței psihologice din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. Monografie colectivă.

Valoarea teoretică a rezultatelor științifice obținute în anul 2016 este determinată de faptul că pentru prima dată au fost determinate resursele și barierele personalității în raport cu învățarea pe tot parcursul vieții, cât și nevoile de suport psihologic în acest proces. Inclusiv au fost stabilite nevoile de asistență psihologică persistente în dezvoltarea personalității cu CES. Rezultatele obținute vor fi valorificate în calitate de fundamente teoretico-praxeologice pentru proiectarea științifică a unui sistem de servicii psihologice participanților la învățarea pe tot parcursul vieții.

Relevanța economică și socială a informației noi, obținute în procesul cercetării este condiționată de aplicabilitatea ei și capacitatea ei de a crește eficiența procesului de IPTPV prin asigurarea asistenței psihologice a procesului IPTPV, fapt ce va permite valorificarea resurselor personale a fiecărui cetățean și eliminarea barierelor psihologice în procesul, creșterea potențialului de auto-sustenabilitatea a populației.

- În Proiectul 15.817.06.15.A Strategii pedagogice ale formării vorbitorului cult de limbă română din perspectiva educației europene pentru limbi au fost planificate obiectivele:
 1. Examinarea documentelor de politici lingvistice și educaționale, studiul practicii școlare pentru determinarea nevoilor de consultanță și asistență metodologică a cadrului didactic la formarea vorbitorului cult de limbă română.
 2. Elaborarea modelelor de eficientizare a formării vorbitorului cult de limbă română, inclusiv a vorbitorului alolingv prin învățarea unor discipline în limba română; de evaluare a competențelor comunicativ-lingvistice ale elevilor, racordate la perspectiva educației europene pentru limbi.
 3. Valorificarea experimentală a modelelor de eficientizare a formării vorbitorului cult de limbă română; de evaluare a competențelor comunicativ-lingvistice ale elevilor și a instrumentarului pedagogic aferent.
 4. Sistematizarea rezultatelor experimentale și elaborarea recomandărilor practice de eficientizare a procesului educațional pentru formarea vorbitorului cult de limbă română.

Sumarul activităților proiectului realizate în anul 2016 sunt prezentate în tabelul 4.

Tabelul 4.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Proiectarea strategiei pedagogice de formare a vorbitorului cult de limbă română	Au fost identificate direcțiile de acțiune strategică și domeniile posibile de intervenție pedagogică în vederea eficientizării activității de formare a vorbitorului cult de limbă română: la nivel de curriculum școlar: elaborarea unor strategii, modele pedagogice de FVCLR (pentru vorbitorul nativ; pentru vorbitorul alolingv); la nivel de curriculum universitar și postuniversitar: elaborarea unor programe, suporturi de curs pentru formarea inițială și continuă a cadrelor didactice; la nivel de parteneriat educațional: elaborarea unor proiecte de parteneriat educațional;
Elaborarea strategiei pedagogice de formare a vorbitorului cult de limbă română	Au fost elaborate două documente de politică educațională la tema proiectului de cercetare, ambele având caracter strategic: Programul Național pentru Îmbunătățirea Calității Învățării Limbii Române în Instituțiile de Învățământ General cu Instruire în Limbile Minorităților Naționale (2016-2020) în colaborare cu ME; Concepția didactică de predare-învățare-evaluare a limbii și literaturii române ca limba nematernă.
Elaborarea și dezvoltarea componentelor modelelor de eficientizare a formării vorbitorului cult de limbă română (vorbitor nativ, alolingv)	Au fost elaborate: Strategia de abordare transdisciplinară activității de formare-dezvoltare a competenței de comunicare; Strategia de intensificare a formării vorbitorului alolingv prin metoda imersiunii lingvistice. Au fost elaborate / dezvoltate modele pedagogice de eficientizare a activității pedagogice de formare a vorbitorului cult de limbă română: <i>transdisciplinar al formării vorbitorului cult de limbă română; interdisciplinar al formării vorbitorului alolingv de limbă română; parteneriatului educațional în</i>

	<p><i>formarea vorbitorului cult de limbă română</i>; Referențialul metodologic al formării vorbitorului cult de limbă română.</p> <p>Au fost elaborate componente ale strategiilor / modelelor: Codul de responsabilitate lingvistică a vorbitorului de limbă română (Proiect); Standardele de competență pentru cadrele didactice din învățământul primar, gimnazial și liceal, pe domeniile: <i>Comunicare și interrelaționare</i>; <i>Cultura comunicării</i>. Curriculum disciplinar adaptat la „Științe”, clasa a III-a), ce vizează studierea de către elevii alolingvi a disciplinei respective în limba română; Curriculum opțional pentru elevi „Cultura comunicării”; Curriculum universitar la formarea inițială; Curriculum/Programa universitar la formarea continuă. Recomandări metodologice pentru profesori privind utilizarea manualului în vigoare . Componenta strategiei pedagogice de formare a vorbitorului independent (nivelul B2) de limbă română (strategii particulare).</p> <p>S-au elaborat: Standarde ale culturii comunicării pe dimensiune transdisciplinară, în contextul curriculumului școlar; Curriculumul universitar pentru cursul <i>Cultura comunicării</i>, la formarea inițială, în aspect transdisciplinar. Curriculumul universitar pentru cursul <i>Cultura comunicării</i>, la formarea continuă a cadrelor didactice, în aspect transdisciplinar.</p>
--	--

Relevanța rezultatelor științifice teoretice / aplicative obținute 2016:

1. Monografia colectivă „*Cadrul de referință privind formarea vorbitorului cult de limbă română (vorbitori nativi și alolingvi)*”, în care sunt prezentate studii de analiză a documentelor de politici lingvistice și educaționale internaționale și naționale referitoare la activitatea de formare-dezvoltare a competenței de comunicare, sinteză nevoilor de consultanță și asistență metodologică în domeniul FVCLR.
2. Studiile științifice în care este examinată relația *limbă-vorbire-comunicare*; sunt făcute delimitările conceptuale *strategie pedagogică*, *strategie didactică*, *tehnologie a instruirii*; este argumentată *necesitatea elaborării unei strategii pedagogice de schimbare* în abordarea activității de FVCLR, fiind evidențiate *acțiunile strategice* care pot conduce la maximalizarea rezultatelor activității de formare-evaluare pedagogică a competenței de comunicare etc.
3. *Referențialul metodologic de formare a vorbitorului cult de limbă română*, destinat tuturor actorilor realizării educației lingvistice în școală, începând cu concepătorii de politică educațională și până la cadrele didactice școlare.
4. *Strategiile pedagogice de abordare transdisciplinară și interdisciplinară* a activității de formare-dezvoltare a competenței de comunicare în limba română, ce vizează abordarea în sistem a activității de FVCLR, elaborarea și implementarea unui plan de acțiuni strategice privind FVCLR, dezvoltat pe două direcții: a) culturalizarea lingvistică a vorbitorului nativ de limbă română; b) intensificarea formării vorbitorului alolingv de limbă română.
5. *Modelele pedagogice de eficientizare a activității pedagogice de FVCLR: Modelul transdisciplinar de formare - dezvoltare a competenței de comunicare; Modelul interdisciplinar de formare prin instruire bilingvă; Modelul parteneriatului educațional*, care vizează formarea intensivă a competenței de comunicare a elevilor, implicit a vorbitorului cult de limbă română.

6. *Concepția didactică de predare-învățare-evaluare a limbii și literaturii române* ca limba maternă, ce vizează intensificarea învățării limbii române de către elevii alolingvi.
7. *Standardele de competență* elaborate pentru cadrele didactice din învățământul primar, gimnazial și liceal, pe domeniile: *Comunicare și interrelaționare; Cultura comunicării*, cu indicatori de performanță ce vizează creșterea calității comunicării didactice, ca factor important în activitatea de FVCLR.
8. Curriculum universitar / postuniversitar și suporturi de curs pentru formarea inițială și continuă privind comunicarea educațională și comunicarea cultura comunicării.
 - În **Proiectul 15.817.06.16 A. Asigurarea științifică a calității, eficienței și relevanței procesului educațional în învățământul secundar general** au fost planificate obiectivele:
 1. Evaluarea curricula pentru învățământul primar, gimnazial și liceal din perspectiva calității, eficienței și relevanței competențelor necesare pentru viață.
 2. Abordarea conceptuală și metodologică a curriculumului la decizia școlii.
 3. Structurarea cadrului conceptual al curriculumului la decizia școlii.
 4. Determinarea nivelului de calitate, eficiență și relevanță a curricula în baza instrumentelor de evaluare.
 5. Identificarea funcționalității structurii proiectelor de curricula la decizia școlii.
 6. Definitivarea proiectelor de curricula la decizia școlii.

Sumarul activităților proiectului realizate în anul 2016 sunt prezentate în tabelul 5.

Tabelul 5.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Evaluarea curricula pentru învățământul primar, gimnazial și liceal din perspectiva calității, eficienței și relevanței competențelor necesare pentru viață.	<i>Repere conceptuale</i> privind starea curricula din perspectiva calității, eficienței și relevanței competențelor necesare pentru viață. (studiu)
Abordarea conceptuală și metodologică a curricula opționale și cele stabilite de componenta locală la nivel național/internațional.	Repere teoretice privind elaborarea curricula opționale și cele stabilite de componenta locală la nivel național/internațional. (<i>Proiect de cadru</i>)
Structurarea cadrului conceptual al curricula opționale și cele stabilite de componenta locală. Determinarea nivelului de calitate, eficiență și relevanță a curricula în baza instrumentelor de evaluare .	<i>Cadru de referință al curriculumului opțional și cel stabilit de componenta locală.</i> Studiul analitic cu privire la evaluarea curricula din perspectiva calității, eficienței și relevanței competențelor necesare pentru viață. Sugestii pentru conceptori.
Identificarea funcționalității structurii proiectelor de curricula opționale și cele stabilite de componenta locală.	Proiecte de curricula opționale și cele stabilite de componenta locală.

Definitivarea proiectelor de curricula opționale și cele stabilite de componenta locală.	Curricula opționale și cele stabilite de componenta locală validate (matematică, informatică, fizică, chimie, biologie, educație muzicală și educația fizică).
--	--

Relevanța rezultatelor științifice teoretice / aplicative obținute, 2016:

Repere conceptuale privind starea curricula din perspectiva calității, eficienței și relevanței competențelor necesare pentru viață (studiu), produs realizat inițial pe fiecare disciplină de studiu, iar ulterior a regenerat, pe de o parte, într-o cercetare complexă, concepută tridimensional, distribuită pe treptele învățământului secundar general: analize ale situației actuale și propunerea de modele de Plan-cadru pentru învățământul primar; analize ale situației actuale și propunerea de modele de Plan-cadru pentru gimnazial; analize ale situației actuale și propunerea de modele de Plan-cadru pentru liceal. Pe de altă parte, s-au sintetizat directive pentru un nou Cadru de referință al curriculumului național, da și Cadrului de referință al curriculumului pentru disciplinele opționale

Prezentarea de concepte: disciplină opțională, disciplina stabilită de componenta locală, curriculum pentru disciplina opțională și stabilită de componenta locală. Studiul realizat este bază pentru Cadrul de referință al curriculumului pentru disciplinele opționale, dar și pentru ofertele de curricula la disciplina opțională și stabilită de componenta locală.

Proiecte de curricula pentru disciplinele opționale aprobate:

1. *Matematica distractivă. Cl. a V-a – a VI-a.*

Aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 10 din 22 iunie 2016; prin Ordinul Ministrului Educației nr. 624 din 28 iunie 2016

Proiecte de curricula pentru disciplinele opționale (pentru a fi aprobate):

2. *Muzica modernă și TIC. Cl. a V-a – a VI-a.*

3. *Matematica aplicativă. Clasa a IX-a*

4. *Istoria matematicii. Clasele a X-a – a XI-a.*

5. *Matematica în cotidian.*

6. *Produsele chimice și securitatea personală. Cl. a VIII-a.*

7. *Lectura pentru ghidarea în carieră.*

- În **Proiectul 15.817.06.17A. Elaborarea mecanismelor și metodologiilor pedagogice de conjugare a parteneriatului școală-familie-comunitate pentru asigurarea coeziunii sociale și oferirea unei educații de calitate** au fost planificate obiectivele:

1. Dezvoltarea mecanismelor de optimizare a parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate
2. Elaborarea *metodologiei de implementare* a parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate
3. Elaborarea tehnologiilor pentru optimizarea parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate
4. Elaborarea sugestiilor metodologice privind consolidarea parteneriatului școală – familie – comunitate din perspectiva coeziunii sociale și asigurarea unei educații de calitate

Sumarul activităților proiectului realizate în anul 2016 sunt prezentate în tabelul 6.

Tabelul 6.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Dezvoltarea mecanismelor de optimizare a parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborate <i>mecanisme</i> pentru optimizarea parteneriatului școală – familie–comunitate din perspectivă intersectorială • Conceput <i>Curriculum-ul opțional</i> pentru liceu: <i>Religia</i>

<p>sociale și a unei educații de calitate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizat studiul <i>Analiza Curricula naționale în raport cu conceptul Educației Sociale și Financiare</i> (aprobat spre editare de CȘD al IȘE)
<p>Elaborarea <i>metodologiei de implementare a parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizat <i>Curriculum-ul opțional: Educația pentru viața de familie</i> (treapta liceală) • Elaborate <i>metodologii pentru dezvoltarea abilităților și competențelor parentale</i> • Elaborate <i>metodologii pentru eficientizarea colaborării școlii și a instituțiilor de învățământ extrașcolar</i> • Elaborate <i>metodologii pentru eficientizarea colaborării școlii și a societății civile în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate</i>
<p>Elaborarea tehnologiilor pentru optimizarea parteneriatului școală – familie – comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborate tehnologii pentru dezvoltarea abilităților și competențelor parentale • Elaborate tehnologii pentru eficientizarea colaborării școlii și a instituțiilor de învățământ extrașcolar • Elaborate tehnologii pentru <i>eficientizarea colaborării școlii și a societății civile în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate</i> • Realizat <i>Curriculum-ul opțional: Etica comportamentului moral</i> (gimnaziu)
<p>Elaborarea sugestiilor metodologice privind consolidarea parteneriatului școală – familie – comunitate din perspectiva coeziunii sociale și asigurarea unei educații de calitate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizată <i>Metodologia privind dezvoltarea parteneriatelor în domeniul educațional cu implicarea sectorului asociativ</i> (analizată în sector, înaintată spre expertizare și aprobare ulterioară în CȘD) • Elaborat Ghidul metodologic <i>Educație Socială și Financiară</i> (analizat în sector, înaintat spre expertizare și aprobare ulterioară în CȘD) • Elaborate sugestii cu privire la <i>mecanismele și metodologiile de consolidare a parteneriatului școală – familie – comunitate din perspectiva coeziunii sociale și asigurarea unei educații de calitate</i>

Relevanța rezultatelor științifice teoretice / aplicative obținute, 2016:

Cercetarea a demonstrat că *asigurarea coeziunii sociale pentru oferirea unei educații de calitate* poate fi desăvârșită în baza *parteneriatului școală-familie-comunitate* prin *valorificarea deplină a următoarelor dimensiuni:*

- Responsabilizarea societății pentru necesitatea asigurării unei educații de calitate;
- Sporirea participării elevilor la procesul de luare a deciziilor, inclusiv la elaborarea, implementarea și evaluarea politicilor educaționale;
- Asigurarea educației parentale eficiente în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor;
- Promovarea parteneriatelor pentru educație.

În acest scop a fost reconsiderat *rolul social al educației* ca factor ce contribuie în mod decisiv la coeziunea socială; au fost identificați *factorii de influență* privind eficientizarea parteneriatului școală-familie-comunitate din perspectiva asigurării coeziunii sociale și oferirea unei educații de calitate; au fost stabilite *recomandări* de asigurare a coeziunii sociale și oferirea unei educații de calitate în cadrul tuturor formelor de parteneriat (*școală–familie, școală – ONG,*

școală – agenție economice, școală – instituții medicale, școală – Biserică, școală – poliție, școală și administrație publică locală).

Recomandările principale vizând implementarea rezultatelor științifice aplicative se referă la:

- integrarea *Educației Sociale și Financiare* în cadrul Curricula naționale din perspectivă interdisciplinară la treapta primară și gimnazială de învățământ, care urmărește dezvoltarea integrală a personalității elevului, responsabilizarea socială și financiară a lui, formarea unei culturi financiare, a competențelor antreprenoriale și de integrare socială etc.;
- soluționarea problemelor esențiale ce vizează criza morală și spirituală pe care școala și Biserica le pot face în parteneriat;
- educația tinerilor pentru viața de familie, pentru conștientizarea calității de bun familist și părinte;
- formarea - dezvoltarea personalității elevului în corespundere cu valorile familiale, naționale și general-umane, în vederea conștientizării rolului familiei în viața omului și asumării responsabile în viitor a competenței parentale;
- formarea cetățeanului, responsabil, manierat și sensibil la problemele comunității;
- educația parentală în scopul îmbunătățirii abilităților și competențelor parentale etc.

Investigația realizată în baza cercetărilor existente în țară și peste hotare demonstrează în mod convingător că importanța parteneriatelor în dezvoltarea proceselor din diverse domenii și multiplele beneficii, pe care acestea le comportă, nu pot fi contestate. Concepțiile, teoriile și ideile din filozofie, antropologie, sociologie, teoria educației etc. somează la un nou mod de gândire și conceptualizare a parteneriatului ca alternativă celui tradițional. În felul acesta, raționalitatea impune o viziune nouă, comună în ceea ce privește ideea de *parteneriat autentic*.

Parteneriatele autentice se fundamentează pe *principii* precum *egalitatea, dialogul, transparența, orientarea spre rezultat, responsabilitatea, complementaritatea*), pe *reguli și precondiții* acceptate mutual și reciproc avantajoase. În plus, parteneriatul autentic conduce, prin raționamente logice, la *experiențe de transformare*, care au loc la diferite valori de referință: *transformarea personală, transformarea instituțională, transformarea comunitară, transformarea cunoștințelor, transformarea practicilor* – crearea de „*practici etice*”. Toate elucidările efectuate cu privire la conceptul de parteneriat vor conduce la *asigurarea calității* tuturor proceselor derulate în cadrul parteneriatelor, precum și la obținerea unor *rezultate semnificative*, care sunt evidente și relevante pentru destinatari.

Au fost sistematizate în baza cadrului normativ din Republica Moldova **prioritățile** privind promovarea parteneriatelor pentru educație în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate; au fost **analizate și sintetizate** dimensional mecanismele și metodologiile de optimizare a parteneriatului școală – familie–comunitate în vederea asigurării coeziunii sociale și a unei educații de calitate.

- În **Proiectul 15.817.06. 18A Asigurarea științifică, curriculară și metodologică a calității și eficienței procesului de educație timpurie** au fost planificate obiectivele:

1. Stabilirea unor referințe conceptuale de implementare a curriculumului în educația timpurie.
2. Pilotarea curriculumului de educație timpurie din perspectiva corespunderii cu standardele de învățare și dezvoltare în asigurarea accesului tuturor copiilor la educația de calitate.
3. Elaborarea metodologiei de asigurare a implementării curriculumului de educație timpurie.
4. Identificarea tehnologiilor educaționale privind implementarea curriculumului în educația timpurie din perspectiva corespunderii cu standardele de învățare și dezvoltare.

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
<p>Identificarea referințelor conceptuale ale curriculumului axat pe domeniile de dezvoltare a copilului.</p> <p>Elaborarea sugestiilor conceptuale privind implementarea curriculumului de educație timpurie.</p>	<p>În baza epistemologică a cercetării au fost stabilite <i>sugestii conceptuale</i> necesare de implementare a curriculumului în educația timpurie prin documentarea politicilor educaționale și literaturii de specialitate.</p> <p>A fost discutată lucrarea „Educația timpurie: studiu analitic” în cadrul ședinței Secției Managementul Calității și înaintată spre publicare.</p>
<p>Proiectarea demersului pilotării curriculumului de educație timpurie.</p> <p>Dezbaterea și pilotarea curriculumului de educație timpurie în instituțiile preșcolare experimentale.</p> <p>Aplicarea indicatorilor de pilotare a curriculumului de educația timpurie.</p> <p>Analiza rezultatelor pilotării curriculumului de educația timpurie.</p>	<p>A fost stabilită și realizată <i>metodologia activității de pilotare</i> a documentului proiect Curriculumul Național pentru Educația Timpurie din perspectiva corespunderii cu Standardele de învățare și dezvoltare în asigurarea accesului tuturor copiilor la educația de calitate.</p> <p>Au fost realizate ședințe Focus-grup cu cadrele didactice din 12 instituții preșcolare cu scopul dezvoltării Curriculumului pentru educația timpurie axat pe domeniile de dezvoltarea ale copilului.</p> <p>Au fost elaborate constatări, concluzii și recomandări în cadrul unui <i>studiu</i> privind pilotarea curriculumului de educație timpurie.</p> <p>Au fost realizate 9 articole la tema proiectului de cercetare, care au fost publicate în materialele „Simpozionului internațional Tehnologii didactice moderne: In memoriam dr. hab., prof univ. S.Cemortan: 26-27 mai 2016, IȘE” și „Conferința științifică internațională Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației. Materialele, 7 iunie 2016, Cahul: Universitatea de Stat "B. P. Hașdeu".</p> <p>A fost elaborat <i>Avizul</i> cu referire la perfecționarea documentelor de proiect Cadrul de Referință al Curriculumului pentru Educația Timpurie și Curriculumul Național pentru Educația Timpurie (Scrisoare ME nr. 09.198 din 17.06.2016).</p>
<p>Analiza reperelor metodologice de implementare a curriculumului în educația timpurie în context național și internațional.</p> <p>Dezvoltarea reperelor</p>	<p>A fost stabilit traseul proiectării metodologiei de asigurare a implementării curriculumului de educație timpurie prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumentare științifică: Necesitatea abordării metodologiei în educația timpurie argumentată științific; - repere conceptuale și praxiologice: Dimensiuni metodologice privind <i>domeniile de dezvoltare</i> ale copilului de 3-5 ani din perspectiva educației timpurii. <p>Au fost elaborate 5 metodologii specifice <i>domeniilor de</i></p>

<p>epistemologice ale activităților pe domenii de dezvoltare racordate la standardele de învățare și dezvoltare.</p> <p>Elaborarea reperelor metodologice de asigurare a implementării curriculumului de educație timpurie.</p>	<p><i>dezvoltare:</i> 1. Fizică, a sănătății și igienii; 2. Socio-emoțională; 3. Capacități și atitudini în învățare; 4. Limbajul, comunicarea și premisele citirii-scrisului; 5. Cognitivă și cunoașterea lumii ale copilului de 3-5 ani din perspectiva educației timpurii.</p> <p>Au fost propuse sugestii conceptuale și metodologice privind ciclul curricular „Educația timpurie” în documentul de politici educaționale <i>Curriculum Național: Cadru de referință</i>. (Scrisoare ME, 01.07.2016).</p> <p>Au fost realizate 3 articole la tema proiectului de cercetare, care au fost publicate în materialele „Conferinței științifice internaționale a IȘE cu genericul: <i>Institutul de Științe ale Educației: Istorie, Performanțe, Personalități</i>”, 20-21 octombrie, 2016.</p>
<p>Analiza științifică a tehnologiilor educaționale de implementare a curriculumului de educație timpurie.</p> <p>Stabilirea specificului metodologic al utilizării tehnologiilor educaționale în conformitate cu curriculumul axat pe domeniile de dezvoltare ale copilului în educația timpurie.</p> <p>Elaborarea modelelor de tehnologii educaționale pentru implementarea curriculumului de educație timpurie.</p>	<p>Au fost identificate tehnologii educaționale moderne de implementare a curriculumului dezvoltat în educația timpurie, prin determinarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - specificului de utilizare a tehnologiilor educaționale moderne în aspect curricular la copiii de vârstă 3-5 ani; - oportunități de proiectare a demersului curricular în instituțiile de educație timpurie din perspectiva corespunderii cu standardele de învățare și dezvoltare; - modelelor de tehnologii educaționale pentru aplicarea Curriculumului dezvoltat în educația timpurie, la următoarele <i>domenii de dezvoltare:</i> 1. Fizică, a sănătății și igienii; 2. Socio-emoțională; 3. Capacități și atitudini în învățare; 4. Limbajul, comunicarea și premisele citirii-scrisului; 5. Cognitivă și cunoașterea lumii. <p>Au fost publicate materiale științifice cu participare la <i>Conferința Științifică Internațională, IȘE la aniversarea a 75 de ani</i>.</p>

Relevanța rezultatelor științifice teoretice/aplicative este dată de elaborarea sugestiilor conceptuale privind implementarea curriculumului dezvoltat în educația timpurie; elaborarea studiului privind pilotarea curriculumului în educația timpurie și proiectarea metodologiei de asigurare a implementării curriculumului în educația timpurie.

Valoarea teoretico-aplicativă a rezultatelor cercetării din cadrul proiectului rezidă în elucidarea metodologiei de asigurare a implementării curriculumului în educația timpurie cu identificarea modelelor de tehnologii educaționale în contextul domeniilor de dezvoltare ale copilului la vârsta 3-5 ani. Rezultatele cercetării oferă oportunitatea de asigurare metodologică a sporirii gradului de convergență dintre curriculum dezvoltat și standarde, ilustrând modalitățile de realizare a conceperii/proiectării procesului educațional, promovării și evaluării lui, utilizând ambele documente în eficientizarea procesului educației timpurii. Totodată, modelele de tehnologii educaționale determinate pe domenii de dezvoltare asigură gradul optim de convergență dintre curriculum dezvoltat (variante de proiect) și standardele de învățare și dezvoltare.

Impactul rezultatelor științifice ale cercetării au contribuit la elaborarea recomandărilor privind perfecționarea documentelor de politici educaționale din R. Moldova, în variantă de

proiecte: Cadrul de Referință al Curriculumului pentru Educația Timpurie și Curriculumul Național pentru Educația Timpurie, în care au fost propuse și opinii ale cadrelor didactice din instituțiile preșcolare-pilot. Totodată, și perfecționarea aspectului ciclului curricular „Educația Timpurie” din cadrul documentului Curriculum Național: Cadru de referință.

Cercetarea desfășurată în cadrul proiectului pe parcursul anului 2016 a generat mai multe rezultate:

Au fost stabilite în baza epistemologică a cercetării, unele referințe conceptuale „dezvoltarea holistică, domeniile de dezvoltare ale copilului, învățarea activă, experiențială, semnificativă și prin cooperare, starea de bine a copilului” necesare pentru implementarea curriculumului în educația timpurie axat pe domeniile de dezvoltare ale copilului și evidențiate într-un tabel de analiză comparativă.

S-a constatat, în baza documentelor politice *Curriculumul Național pentru Educație Timpurie* (varianta revizuită de Ministerul Educației, 2015-2016) și *Curriculumul Educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani)* (varianta 2008) racordate la *Standardele de învățare și dezvoltare pentru copilul de la naștere la 7 ani*, necesitatea unei abordări metodologice integrale din perspectiva paradigmei educației timpurii. Astfel, s-a constatat și opinia pedagogică din instituțiile preșcolare pilot privind dezvoltarea acestui curriculum prin nevoia de instruire și formare a cadrelor didactice, dar și pentru părinți (comunitate) spre orientarea modernizării metodologiei, precum și necesitatea stridentă de asigurare a „noilor” condiții de dezvoltare în creșe și grădinițe. În contextul acestei expertize s-a realizat un studiu de pilotare ca răspuns într-un aviz pentru factorii de decizie (Scrisoare ME nr. 09.198 din 17.06.2016).

Au fost evidențiate cele mai principale abordări metodologice în educația timpurie: aplicarea unui curriculum integrat, asigurarea stării de bine a copilului, promovarea educației incluzive, promovarea învățării eficiente, învățarea continuă și practicile reflexive. Totodată, au fost abordate dimensiuni metodologice pe domenii de dezvoltare ale copilului la vârsta de 3-5 ani din perspectiva paradigmei educației timpurii. Semnificația perfectibilă a metodologiei de asigurare a implementării curriculumului în educația timpurie oferă o perspectivă de schimbare din perspectiva reproiectării sau actualizării curriculumului racordat la standarde.

Au fost identificate tehnologii educaționale moderne de implementare a curriculumului dezvoltat în educația timpurie care au inclus: specificul tehnologiilor educaționale moderne la copiii de vârstă 3-5 ani; oportunități de proiectare a demersului curricular în instituțiile de educație timpurie din perspectiva corespunderii cu standardele de învățare și dezvoltare; modele de tehnologii educaționale benefice pentru aplicarea Curriculumului în educația timpurie în corespundere cu Standardele de învățare și dezvoltare.

- S-au realizat activități în **proiectul internațional Pilotarea standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice/de conducere din învățământul general parte a proiectului „Reforma învățământului în Republica Moldova”**.

În acest proiect au fost planificate și realizate diverse activități (tabelul 8).

Tabelul 8

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate noi obținute în cadrul proiectului</i>
Elaborarea <i>Planului de acțiuni pentru implementarea standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice/de conducere din învățământul general</i> .	Plan de acțiuni pentru implemenatrea standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice/de conducere din învățământul general aprobate de către ME.
Elaborarea modulelor și a <i>Programei de</i>	Programe pentru formarea cadrelor

<p><i>formare a cadrelor didactice/de conducere din învățământul general în vederea dezvoltării competențelor de implementare a standardelor de de competență profesională</i></p> <p><i>Formarea cadrelor manageriale /didactice în vederea implementării standardelor de de competență profesională.</i></p> <p><i>Evaluarea competențelor cadrelor manageriale/didactice de implementare a standardelor. în scopul îmbunătățirii activității școlii, după participarea acestora la stagiile de formare.</i></p>	<p>manageriale/didactice din instituțiile de învățământ în problemele implementării standardelor de competență profesională.</p> <p>Formarea a 1250 de cadre manageriale/didactice din instituțiile de învățământ în problemele implementării standardelor de competență profesională.</p> <p>Instrumente de evaluare a competențelor cadrelor manageriale/didactice.</p>
--	---

- În baza cercetărilor realizate au fost publicate lucrările prezentate în tabelul 9.

Tabelul 9

	Categorii	Numărul
1.	Monografii naționale	5
2.	Culegeri naționale	4
3.	Manuale, lucrări didactice	43
4.	Articole din reviste naționale (Categorie C)	29
5.	Articole în culegeri naționale	110
6.	Articole în culegeri internaționale	9
7.	Articole în reviste editate în străinătate online	5
8.	Articole de popularizare a științei	20
9.	Teze ale comunicărilor la congrese, conferințe	1
	Total	226

- **Departamentul a organizat diverse manifestări științifice:**

1. SIMPOZIONUL PEDAGOGIC INTERNAȚIONAL, Tehnologii didactice moderne, 26 – 27 mai 2016, în parteneriat cu Ministerul Educației al Republicii Moldova;
2. CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ consacrată aniversării a 75 de ani de la fondarea Institutului de Științe ale Educației *Institutul de Științe ale Educației: istorie, performanțe, personalități*, 20 – 21 octombrie 2016, în parteneriat cu Ministerul Educației al Republicii Moldova, Academia de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat din Tiraspol.
3. *Workshopului European în cadrul Programului Pestalozzi al Consiliului Europei cu genericul Avansarea în carieră a cadrelor didactice în baza activităților organizate în școală*, 28 – 30 septembrie 2016
4. Teamworg: „Mecanisme psihologice de comunicare autentică părinți-copii”, din 26 mai 2016, în cadrul Simpozionului Pedagogic Internațional „tehnologii didactice moderne” (26 - 27 mai 2016)
5. Masă Rotundă: *Dialog cu Decanii științei despre suflet* din 21 octombrie, 2016.
6. Atelier de lucru: *Implicații psihologice în educație* în cadrul Conferinței Științifice Internaționale: „Institutul de Științe ale educației: istorie, performanțe, personalități”, din 21 octombrie 2016.

7. Masă rotundă: *Stela Cemortan – strateg al formării personalității copilului preșcolar*, 26 mai 2016
8. Atelier de comunicări științifice: *Relevanțe metodologice în educația timpurie și învățământul primar*, 21 octombrie 2016
9. Masă rotundă: *Evaluarea criterială în bază de descriptorii: argumentări și contestări*, 21 octombrie 2016
10. Atelier științifico-metodic *Strategii de formare a vorbitorului cult de limba română în cadrul Simpozionului Pedagogic Internațional Tehnologii Didactice Moderne, 26-27 mai 2016. Discuție panel cu tematica: Un posibil Cod de responsabilizare lingvistică pentru elevi și cadre didactice. Activități extracurs dedicate limbii române. Tehnici proactive la disciplina opțională „Cultura comunicării”. Lecția modernă de limba română: viziuni și succese.*
11. Conferința națională *Ambasadorii limbii române în școală*, 4 decembrie 2016
12. Workshop internațional Metode de Invățare Activă pentru promovarea Educației Financiare și a Incluziunii Financiare (23-26 august 2016)
13. Master class - Lecție Smart (disciplina Educație Muzicală) cu tematica *Opera - gen al muzicii teatrale*, în cadrul Simpozionului Pedagogic Internațional Tehnologii didactice moderne
14. Workshop Internațional *Modalități de valorificare a tehnologiilor moderne la lecțiile de geografie.*
15. Seminarul Republican al Profesorilor de Matematică.
16. Seminarul teoretico-practic la limba și literatura română, Tema *Implementarea curriculumului la limba și literatura română din perspectiva formării-dezvoltării-evaluării competenței de comunicare orală și scrisă*, noiembrie, 2016 și multe altele.

- **Pe parcursul anului în institut au fost pregătite cadre științifice de înaltă calificare, doctori și doctori habilitați: 6 persoane.**
- **S-a colaborat cu diferite organizații din sfera științei și inovării din țară și de peste hotare, realizând activități prin 30 de acorduri de parteneriat.**
- **Colaboratorii departamentului Știință au recenzat, expertizat un șir de materiale parvenite din partea ME, AȘM, altor instituții din țară.**
- **Institutul a editat și repartizat în republică ziarul și revista științifică categorizată UNIVERS PEDAGOGIC.**
- **Institutul în comun cu ME au pus în discuție un șir de materiale cu referire la dezvoltarea și monitorizarea învățământului în Republica Moldova (Planuri de implementare a standardelor de calitate a instituțiilor generale de învățământ, instrumentele de evaluare a instituțiilor generale de învățământ, standardele cadrelor didactice și de conducere, Planul-cadru de învățământ, Cadrul de referință a Curriculumului Național.**